

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การประยุกต์ใช้พุทธวิธีทางการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน  
จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัย : พระครูพิพิธธรรมาภรณ์ (บุญแทน ศรีทอง)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

#### คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระราชวัชรเมธี,ดร. ปธ.๙,พธ.บ.,ศษ.บ.,อ.ม.,กศ.ด.

: ผศ.ดร.วรฤทธ เลื่อนช้าง ปธ.๙, ศษ.บ.,ศศ.ม.,ปร.ด. (บริหารอุดมศึกษา)

วันสำเร็จการศึกษา : มีนาคม ๒๕๕๖

#### บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์ใช้พุทธวิธีทางการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดพิจิตร เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนของสังคมไทยปัจจุบัน ได้กำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ไว้ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการสอนทั่วไป ๒) เพื่อศึกษาการใช้พุทธวิธีทางการสอนของพระพุทธรูปเจ้าที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ๓) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้พุทธวิธีทางการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดพิจิตร

ผลการศึกษาทฤษฎีและแนวคิด สรุปว่า การสอน" หมายถึง บอกวิชาความรู้ให้ แสดงให้เข้าใจโดยบอกวิธีหรือให้ทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง คนส่วนใหญ่จึงเข้าใจว่าการสอน คือการถ่ายทอดความรู้โดยการบอก อธิบายขยายความให้เข้าใจ ครูจึงเป็นผู้รู้ เป็นผู้มีประสบการณ์เหนือกว่าผู้เรียน แต่นักวิชาการ อธิบายความหมายของการสอนไว้ว่า เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่คาดหวัง จากไม่รู้เป็นผู้มีความรู้ มีความเข้าใจ จากที่ไม่ได้หรือทำไม่เป็น เป็นผู้ทำได้ทำเป็น เป็นต้น

ผลการศึกษาที่เป็นการวิจัยเชิงเอกสารค้นคว้าจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง ได้พบว่า ก่อนแสดงธรรมทุกครั้ง พระพุทธรูปเจ้าทรงเตรียมความพร้อมของบุคคลทุกชั้นวรรณะที่ทรงโปรดแสดงธรรม โดยใช้พุทธวิธีทางการสอนสร้างแรงจูงใจ สร้างกำลังใจ สร้างความร่าเริง เบิกบานให้เกิดความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ได้แก่ การสร้างความศรัทธาให้บุคคลนั้นๆ หรือขณะนั้นๆ มีต่อพระองค์ คำพูดที่โนมน้าวใจ การแสดง ปาฏิหารย สื่อการสอน การอุปมาเปรียบเทียบ นิทานชาดกต่างๆ และการแสดงอนุพัพพิถา

หลักการประยุกต์ใช้พุทธวิธีทางการสอน หมายถึงการนำเอาพุทธวิธีทางการสอนของพระพุทธรูปเจ้า ทั้ง ๔ ด้านมาใช้ ในการสอนธรรม หรือการเรียนการสอนทั่วไป เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาของบทเรียน ด้วยพุทธวิธีสันตัสสนา เพื่อให้ผู้เรียนยอมรับในคุณค่าของบทเรียน และนำไปปฏิบัติใช้ ด้วยพุทธวิธีสมาทปนา เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจ มีความกระตือรือร้น ตั้งใจสนใจที่จะเรียน ด้วยพุทธวิธีสมุตเตสนา เพื่อให้ผู้เรียนมีความเบิกบาน เข้มแข็ง สนุกสนาน ไม่เบื่อหน่ายที่จะเรียน ด้วยพุทธวิธีสัมปหังสนา

Thesis Title : An Application of Buddha's Style of Teaching of Moral Teaching Monks in Schools at Phichit Province  
 Researcher : Phrakhu phiphitthammaporn (Srithong)  
 Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

**Thesis Supervisory Committee**

: Dr.Phrrarajawachiramethee PalilX.,B.A.,M.A.,Ph.D  
 : Asst.Prof.Dr. WorrakritThuenchang Pali IX,B.A., M.A.,Ph.D.

**Date of Graduation :**

**ABSTRACT**

The objectives of this thesis were: 1) to study the concept and theory of general teaching, 2) to study an application of the Buddha's style of teaching of the Buddha appeared in Tipitaka, and 3) to study the application of the Buddha's style of teaching of the moral teaching monks in the schools at Phichit province.

The results of the research showed that the teaching means to tell the knowledge to make the understanding by telling the ways or doing the examples. Mostly, the people understood that the teaching is to transfer the knowledge by telling or explaining to make the understanding. The teachers are the person who knew and had the experience more than the students. However, the educationists explained that the teaching means the process of the interactive between the teachers and the students to change the expected behaviors: unknowing to knowing and undoing to doing etc.

Moreover, the results showed that before the sermon, the Buddha prepared the readiness of the people by the Buddha's style of the teaching to make the motivation, spirit, and enjoyment in the body and the mind: making the faith to them, the persuasive speech, showing the miracle, the teaching media, the simile, the Chadok and the Anupubbikatha (a gradual instruction).

The application of the Buddha's style of the teaching was the application the Buddha's style of the teaching of the Buddha in the Dhamma or general teaching to make the understanding to the students by Sandassana (elucidation and verification), to make the students accepting in the values of the lessons by Samadapana (inspiration towards the goal), to make the students enthusiastic to study by Sumuttejana (encouragement), and to make the students happy and enjoyable to study by Sampahamsana (gladdening).